

ΚΡΗΤΙΚΑ 1844

ΜΙΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

3 Dole
19386

ΕΚ ΚΡΗΤΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
— ΚΑΝΕΑ —
Αριθ. βιβλ. 19386α
Χρονολ. Εισαγ.
Ειδικότης 22αρχ. 16η Κοινότης
*Αριθ. 940.542/11Α

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΤΑ ΚΡΗΤΙΚΑ ΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ

ΤΗΣ

ΑΡΤΟΥ ΙΔΑΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΗΣ

1884

ΑΥΓ. 1959

Ἐν Χανίοις Κρήτης τῆ 13 Φεβρουαρίου 1884.

Ἀξιότιμε φίλε,

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 5893 καὶ ἡμερομηνίαν 26 λήξαντος μηνὸς φύλλῳ τῆς *Παλιγγενεσίας* κατεχωρίσθη ἀνταπόκρισις τις ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως, σκοποῦσα, τὸ μὲν νὰ μεμφθῇ τῆς διαγωγῆς τῆς μεγάλης πλειονοψηφίας τῶν ἐκ τοῦ τμήματος Χανίων χριστιανῶν βουλευτῶν κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως σύνοδον, τὸ δέ, νὰ δικαιολογήσῃ τὸ κατὰ τὴν 22 τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐντεῦθεν ἀποσταλὲν τῷ Σουλτάνῳ μικτὸν τηλεγράφημα, οὗτινος πιστὴν μετάφρασιν, ἐκ τοῦ καταχωρισθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 129 καὶ ἡμερομηνίαν 23 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. φύλλον τῆς ἐνταῦθα ἐκδιδομένης ὀθωμανικῆς ἐφημερίδος *Ἰντιπάχ*, ὡς μὴ δημοσιευθεῖσα σκοπίμως ἐν ἑλληνικῇ ἐφημερίδι ὑπὸ τῶν ὑπογραψάντων αὐτὸ Χριστιανῶν, παραθέτομεν ᾧδε :

«Τῆς Α. Α. Μεγαλειότητι τῷ Σουλτάνῳ

Κωνσταντινούπολις.

Μὴ κατορθώσωντος τοῦ Φωτιάδου πασῶ νὰ διοικήσῃ καλῶς τὴν νῆσον Κρήτην, οἱ δεσμοὶ τῆς ἐν τῷ τόπῳ εὐταξίας ἐχαλαρώθησαν, ἡ δὲ δημοσία τάξις καὶ ἀσφάλεια ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν διαταράσσεται, τοῦθ' ὕπερ ἀποτέλεσμα ἐστὶ τῆς ῥαθυμίας αὐτοῦ.

Ἐὰν ἡ Α. Ἐξοχότης ἐπανέλθῃ θέλουσι πολλαπλασιασθῆ τὰ ὀλέθρια αἵτια, τὰ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν ἐπαπειλοῦντα, κατὰ φυσικὸν δὲ λόγον καὶ οἱ ἐκ τούτου κίνδυνοι ἐσονται μεγαλύτεροι.

Γινώσκοντες ὅτι, ὁ διακαέστερος πόθος τῆς Σῆς Μεγαλειότητος εἶνε ἡ ἐξασφάλις τῆς εὐημερίας καὶ εὐνομίας τῶν ὑπηκόων Τῆς, παρακαλοῦμεν ταπεινότητα Αὐτὴν, ἵνα εὐδοκήσῃ νὰ διορίσῃ ὡς γενικὸν διοικητὴν πρόσωπον ἱκανὸν διοικήσαι καλῶς τὴν νῆσον, ἀπαλλάξῃ δ' οὕτως ἡμᾶς, τοὺς ταπεινοὺς δούλους Τῆς, ἀπὸ μέλλοντος κινδύνου καὶ συμφορᾶς.

Χανία 22 Ἰανουαρίου 1884.

Ταπεινότητοι.»

(Ἔπονται 214 ὑπογραφαί, ὧν 60 χριστιανικαί).

Καὶ πρὸς ἀντίκρουσιν μὲν τῆς ἀποδιδομένης τοῖς ῥηθεῖσι πληρεξουσίαις μομφῆς, ἀπόδειξιν δὲ τῶν καὶ κατὰ τὴν παρελθούσαν Συνέλευσιν ἰδιοτελῶν προθέσεων καὶ ἐνεργειῶν τῶν εὐαρίθμων αὐτῶν ἀντιπάλων, αἵτινες ἀντίκρυς κεῖνται πρὸς τὰ πομπωδῶς ὑπ' αὐτῶν νῦν διατυμπανιζόμενα, ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν πρὸ τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης ἐποχὴν.

Γνωστὸν ὅτι, ἡ προπαραελθούσα σύνοδος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως διέκοψε τὰς ἐργασίας αὐτῆς διὰ τῆς ἀπὸ 6 Ἰουνίου

1882 διαμαρτυρίας της κατὰ τῆς ἀπὸ 5 Ἰουνίου ἀπαντήσεως τῆς Ὑψηλῆς Πύλης εἰς τὰς ἀπὸ 12 Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως· ἐν τῇ αὐτῇ δὲ διαμαρτυρίᾳ τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰ γνωστὰ αἰτήματα ἐξεδήλωσεν. Τὴν 25 Ἰανουαρίου παρελθόντος ἔτους προεκήρυξεν ἡ γενικὴ τῆς νήσου διοίκησις ὡς χρόνον διεξαγωγῆς τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν τὴν 3 Ἀπριλίου. "Ἄρα μέχρι τῆς 22 Φεβρουαρίου 1883 ἔπρεπε νὰ παραιτηθῶσιν οἱ προτιθέμενοι ὑπάλληλοι ν' ἀποδυσθῶσιν εἰς τὰς ἐπὶ θύραις ἐκλογάς. "Ἀπαντες οὗτοι ἐγκαίρως ὑποβαλόντες τὰς παραιτήσεις των ἐνήργουν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ὑποψήφιοι, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν των ἀθορύβως, πλὴν τοῦ παραιτηθέντος συμβολαιογράφου Χανίων κ. Στυλιανῶ Σταυροῦδη, τοῦ καὶ τῆς *Παλιγγεσεῖας* λιβελλογράφου, ὅστις πολὺν τὸν πάταγον ἤγειρε, καθότι, παρὰ τὰ ἐπιτόπια ἔθιμα, καὶ πρόγραμμα ἐξέδοτο ἐκλογικόν, τὸ ὁποῖον παραχρῆμα πανταχοῦ ἔσπευσε νὰ διατυμπανίσῃ καὶ εἰς ἅπαντὰ τὸν ἑλληνικὸν τύπον νὰ διασκαπίσῃ τὴν ὑποψηφιότητά του τὴν πατριωτικὴν, ὡς τὴν ἀπεκάλεσε· καὶ ἠδύνατο ἄλλως νὰ τὴν ὀνομάσῃ ἀφ' οὗ, ὡς ἤκιστα πατριώτης τυγχάνων, ἐνασμενίζεται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς οἰκογενειακὰς του πράξεις νὰ προσδίδῃ χροιάν πατριωτικὴν; Ποιούμεθα δ' ἤδη μνεῖαν τοῦ προγράμματος τούτου τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀποφοίτου τῆς ἀλληλοδιδασκτικῆς σχολῆς, διότι, ἀφ' οὗ ἐν αὐτῇ ἀνεφέροντο οἱ ἀπὸ 25ετίας ἀγῶνες αὐτοῦ ὑπὲρ πατρίδος μετὰ τοσούτου στόμφου, μεθ' οὗ θὰ συνεστέλλοντο νὰ περιαιτολογήσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ κράτιστοι τῆς Κρήτης τῶν ἀρχηγῶν, διαρρήδην δι' αὐτοῦ ἢ τῆς παρελθούσης συνελεύσεως πολιτεία ἀπεδοκιμάζετο, ὡς οὐχὶ τακτικὴ καὶ φρόνιμος, παρουσιάζετο δ' αὐτός, ὁ αὐτοκαλούμενος φιλελεύθερος, ὡς ὁ ἀναμενόμενος Μεσσίας παρὰ τοῦ πολιτικοῦ του φίλου κ. Ματθαῖα Α. Κοέν, ὅπως ἐξαγάγῃ τὸν κρητικὸν λαὸν τῆς σκοτίας ὁδοῦ, δι' ἧς εἰς τὸ βράθρον τῆς ἀπωλείας ἀγεταὶ ὑπὸ τῶν ἀφρόνων πληρεξουσίων του διὰ τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐκτροχιάσεως, ποδηγετήσῃ δὲ αὐτὸν εἰς τὴν διὰ τῆς ἐργασίας

τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὁδὸν τῆς εὐημερίας του. Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν ὁ πρὸς τὸ θεαθῆναι μὲν ἀντιπολιτευόμενος, πράγματι δ' αὐλικὸς κατὰσκοπος, παρὰ τοῖς τότε οὐχὶ φίλα τῷ Φωτιάδῃ φρονοῦσι, κ. Σ. Σταυρούδης, ἐξέφερε τὴν ιδέαν ταύτην εἶνε ὅτι, ὡς ὑποψήφιος τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ κ. Γ. Φωτιάδου ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σφακίων, ἐπροθυμοποιήθη νὰ δώσῃ δείγμα τῆς πρὸς τὰς ὁρέξεις αὐτοῦ τυφλῆς ὑπακοῆς, διατηρηθῆ δ' οὕτω κενὴ ἄχρι τοῦ πέρατος τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν ἡ θέσις του, εἰς ἣν νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ μετ' αὐτάς, κατὰ τὴν, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς παραιτήσεώς του, δοθεῖσαν αὐτῷ ὑπόσχεσιν παρὰ τοῦ ρηθέντος διοικητοῦ, ἐνώπιον τοῦ, ἀναλόγως τῶν πολιτικῶν φρονημάτων τοῦ προσώπου, μεθ' οὗ συνομιλεῖ, ῥυθμίζοντος τὰς σκέψεις του, (ὡς ὁ χαμαιλέον τὸ χρῶμά του κατὰ τὸν χρωματισμὸν τῶν ἀντικειμένων, εἰς ἃ τίθεται) κατὰ κινήν τῆς Κρήτης μοῖραν, χιθίζα τε καὶ πρῶϊζα συναιτέρου τῶν κκ. Ῥόγκου Χοῖδᾶ καὶ Ἀριστείδου Οἰκονόμου ἐν τῷ δημοκρατικῷ πολιτικῷ συλλόγῳ Ῥήγα, ἥδη δὲ φεσοφοροῦντος ὑπαλλήλου τοῦ ἀπολυτωτάτου τῶν μοναρχῶν Σουλτᾶν Χαμητή, προέδρου τῶν ἐν Κρήτῃ Ἐφετῶν κ. Λεοντίου Οἰκονόμου. Ἰστέον δ' ὅτι ἐν τῷ προγράμματί του ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποψήφιος ὑπισχνεῖτο τὴν διετῆ βουλευτικὴν ἐπιχορήγησίν του νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας. Φαντάσθητε τὸ θράσος ὑποψηφίου, ὑποσχομένου τὴν δωρεὰν βουλευτικῆς ἐπιχορηγήσεως δι' ἔτος, καθ' ὃ πάλιν ἔμελλε, καὶ ἂν ἐπετύγγανεν, ὡς ἀνωτέρω κατεδείχθη, νὰ ᾗ συμβολαιογράφος! Ἐν τούτοις κατὰ τὰς διεξαχθείσας τὴν προμνημονευθεῖσαν ἡμέραν ἐκλογᾶς τῶν πληρεξουσίων, οὔτε τὸ δόλωμα τῆς δωρεᾶς τῆς βουλευτικῆς ἐπιχορηγήσεως, οὔτ' ἡ ἔκτακτος δραστηριότης, ἣν ἐπεδείξαντα ἅπασαι, αἴτε στρατιωτικαὶ καὶ πολιτικαὶ τῆς ἐπαρχίας Σφακίων ἀρχαί, διαταγῇ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ὑποψηφίου αὐτῆς, κατὰ τι συνέδραμον αὐτόν· συνέβη μάλιστα γεγονός, πρωτοφανὲς ἴσως εἰς τὰ ἐκλογικὰ χρονικά, τοῦτέστιν οὐδεμίαν ψῆφον, ὁ σημασίαν μὲν ἐν τῷ

τόπω ἔχων πάντοτ' ἐλαχίστην, πολλὴν δ' ἀναιδείην ἐπιειμένος, ὑποψήφιος συμβολαιογράφος, ἔλαβε παρὰ τῶν ὀρεσιδίων καὶ γεννησιοφρόνων Σφακιωτῶν. Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνη ἀφορμὴ τῆς τοιαύτης οἰκτρᾶς ἀποτυχίας τοῦ ἐλέφ Φωτιάδου συμβολαιογράφου τούτου ἢ μνημονευθεῖσα, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι, περὶ ὧν παρκακτιόντες θέλομεν δώσει νύξεις τινάς, ἀλλαχοῦ δ' ἔσται μακρὸς ἡμῖν ὁ λόγος. Σημειωτέον δ' ὅτι, ἀμέσως μετὰ τὴν παρκαίτησιν ὡς καὶ τὴν κατόπιν ἀποτυχίαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος κυρίου, παρὰ πολλῶν πληρεξουσίων, χάριν τῆς ὑπηρεσίας, ἐπιμόνως ἐζητήθη ἢ διὰ καταλληλοτέρου προσώπου πλήρωσις τῆς ἐν τῇ πόλει χηρευούσης συμβολαιογραφικῆς θέσεως· ἀλλ' εἰς αὐτοὺς παρὰ τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ῥητῶς ἀντετάχθη ἢ προμνημονευθεῖσα τοῦ Γεν. Διοικητοῦ ὑπόσχεσις, ἣτις καὶ πιστῶς ἐξετελέσθη τὴν 4 τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ σχετικοῦ περὶ τοῦ ἐκ νέου διορισμοῦ του ὑπ' ἀριθμὸν 686 διατάγματος τοῦ πάτρωνός του, δημοσιευθέντος εἰς τὸ τῆς 9 Ἰουλίου παρελθόντος ἔτους φύλλον τῆς ἐπισήμου τῆς Γενικῆς Διοικήσεως ἐφημερίδος Κρήτης.

Ἐπειδὴ δ' οἱ ἀπονευθημένοι, ὅπως ἐν Κρήτῃ ἀποκαλοῦνται οἱ κατ' εὐφημισμὸν αὐτόκλητοι φιλελεύθεροι, κατὰ τὰς ἐνεργηθείσας ἐκλογὰς μόνον τρεῖς ἔδρας βουλευτικᾶς ἐκέρδισαν, ἐν ᾧ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιτυχόντων πληρεξουσίων, ἰδίᾳ οἱ πρεσβύτεροι κατηριθμοῦντο μετὰ τῶν προσώπων ἐκείνων, ἅτινα μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς ἐμάχοντο τὸν ἀγῶνα τὸν καλόν, καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ νεοφώτιστοι ὑβρισταὶ τῶν ἐμισθοδοτοῦντο παρὰ τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, ὡς ὑπάλληλοι τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας (τεφτίσιδες), ἢ ἡ Κρήτῃ ἦτο δι' αὐτοὺς ἄγνωστος γῆ, ἀντὶ νὰ καθήσωσι κατὰ μόνας καὶ κλαύσωσιν, ὅπως ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὑπὸ τὰς ἰτέας, τὰς ἀπέναντι τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ τῆς Βαβυλῶνος ἐξουσίας, διὰ τὴν ἔνεκεν τῆς ἀφροσύνης τῶν ἀπώλειαν τῆς μικρᾶς αὐτῶν ἐπιρροῆς, κατὰ τὴν συνήθειάν των ἔκρουσαν εἰς ἅπαν τὸ ἐλληνικόν τὴν βάρβιτον τῆς ἀπελπισίας των, τῆς πατριωτικῆς! πάντοτε βε-

θαίως, διὰ τῆς Κρήτης τὴν ἀπώλειαν· ἰκαί διατί νομίζετε; διότιοί προμνημονευθέντες νέοι πληρεξούσιοι αὐτῆς ἔμελλον ν' ἀπεμπολήσωσι τῷ Φωτιάδῃ τὸ παλλάδιον τῶν τιμαλφεστέρων τοῦ τόπου συμφερόντων! "ὦ τῆς ἀνηκούστου ἀναισχυντίας!

"Ἰδωμεν ἤδη ποῖοι ἐπεζήτουν τοῦτο, τίνες δηλονότι ἀντι τρυβλίου φακῆς ἦσαν ἔτοιμοι εἰς τὰ καίρια τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ τόπου νὰ προσβάλωσι καὶ τίνων ἕνεκεν, χάριν ταύτης δὲν ἀνεψῆθησαν τὴν παρελθοῦσαν ἀνοιξιν αἱ πύλαι τοῦ κρητικῆς κοινοβουλίου.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι, ἐὰν ἡ πρόθεσις τῶν διὰ τῆς Παλιγγεσεσίας συκοφαντουμένων πληρεξουσίων ἦτο νὰ ἐργασθῶσιν ἄνευ τῆς προηγουμένης λύσεως αἰτημάτων τινῶν, οὗτοι ὡς καταπληκτικῶς πλειονοψηφούντες θὰ ἤνοιγον τὴν Συνέλευσιν· ἀλλ' ἀκριβῶς διότι δὲν ἐσκέπτοντο οὕτω χάριν τῆς ἀξιοπρεπειᾶς τοῦ τόπου καὶ ἐναντίον τῶν κομματικῶν αὐτῶν συμφερόντων, ἡ τῆς παρελθούσης συνόδου τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως πορεία ἔλαβε τὴν γνωστὴν τροπὴν.

Ἐξετάσωμεν νῦν ἰτί διεννοοῦντο οἱ κ.κ. Κωνσταντῖνος Κ. Μιτσοτάκης, Ἡρακλῆς Ἰερωνυμάκης καὶ ὁ ὕβρεως ἀνάπλευς Ἰωάννης Γ. Παπαδάκης, ὧν οἱ ὀπαδοὶ ἐπὶ τῶν δακτύλων ἐμετροῦντο;

Ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐσκόπουν ἄνευ ὄρων νὰ ἐργασθῶσιν, ἐὰν μόνον κατάρθουν ν' ἀποκλείσωσι τοῦ γενικῆς διοικητικῆς συμβουλίου τὸν τῆς μεγάλης πλειονοψηφίας ὑποψήφιον, τὸν γνωστὸν διάσημον πατριώτην, ἀρχηγὸν δὲ καὶ πληρεξούσιον τοῦ ἡρωϊκοῦ Σελίνου κ. Κωνσταντῖνον Παπαδογιαννάκη. Τὴν πρόθεσιν τῶν δὲ ταύτην ἀνεπιφυλάκτως ἐδήλωσαν τοῖς ἐκ τοῦ τμήματος Ρεθύμνης χριστιανοῖς βουλευταῖς, καὶ πρὸς πραγμάτωσιν αὐτῆς πρὸ ἡμερῶν εἰργάζοντο μὲ τοὺς καὶ νῦν συνεργάτας τῶν ὀθωμανοῦς βουλευτάς. Δὲν ἐπέτυχον δὲ τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ τῶν, οὐχὶ διότι δὲν εὔρον ὑποστήριξιν ἐκ μέρους τῶν ὀθωμανῶν, διότι τοὺς πλείστους τούτων διηύθυνεν ὁ βοηθὸς τῆς Γενικῆς Διοικήσεως (Μουσσαβίρης) Χαμητ βέης, ὅστις

τυγχάνει ὁ κεκηρυγμένος ἀρχηγὸς τῶν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς τμήματι αὐτοκαλουμένων ἐθνικῶν καὶ ἀντιπολιτευομένων, ἀλλὰ διότι, ὡς προερρήθη, ὀλίγιστος ἦτον ὁ ἀριθμὸς τῶν χριστιανῶν βουλευτῶν, οὓς ἠδύναντο νὰ ἐπηρεάσωσιν. Αἱ ἀψευδέστεραι δ' ἀποδείξεις τῆς ῥηθείσης προθέσεως τῆς ἀπονενοημένης ὁμάδος ἔστωσαν αἱ ἐξῆς δύο : α.) Ὁ κ. Ἡρακλῆς Ἰερωνυμάκης, πληρεξούσιος Καινουρίου καὶ Πυργιωτίσσης, εἶχε γράψει τῷ ἐν Ἡρακλείῳ τότε μὲν πρωτοδίκῃ, νῦν δὲ συμβολαιογράφῳ, ἀξιότιμῳ κυρίῳ Ἐμμανουῆλ Ξανθουδίδῃ, πρὸ τῆς συνόδου τῆς Συνελεύσεως (διότι μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ προμνησθέντες κύριοι εἶχον ἐλπίδα περὶ τῆς ῥηθείσης πλειονοψηφίας), ὅτι κηρύττεται ὑπὲρ τῆς ἀνευ ὄρων ἐργασίας. Ὁ προλύτης δ' οὗτος τῆς ἐν Ἀθήναις νομικῆς σχολῆς, γνωστὸς ἐν Κρήτῃ μόνον διὰ τὸ περιστατικὸν ὅτι, ὡς διανομῆς τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπείας βοηθημάτων εἰς τὰς κρητικὰς οἰκογενεῖας κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1866—69 ἐσφετερίσθη πέντε καὶ ἡμισυ χιλιάδας δραχμῶν, ἃς μετὰ τὴν ἐπανάστασιν ἐκείνην κατέθηκεν ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν ἐν Ἡρακλείῳ χριστιανικὴν ὀρφανικὴν τράπεζαν, ἀπὸ τυφλοῦ ὀργάνου τοῦ Φωτιάδου, ἐκηρύχθη σφόδρα ἀντιπολιτευόμενος, καθότι συνεπεία τῆς ἀπὸ 1 Αὐγούστου αἰτήσεώς του δὲν προσεφέρθη αὐτῷ ἡ προεδρεία, ἢ τοῦλάχιστον ἡ εἰσαγγελία τῶν ἐν Κρήτῃ ἐφετῶν.

β.) Οἱ τρεῖς πληρεξούσιοι τῆς ἐπαρχίας Κυδωνίας Κ. Μισσοτάκης, Ν. Ἀθανασιάδης καὶ Α. Βολανάκης, ἀφ' οὗ οἱ ἐκ τῶν ἄλλων τμημάτων χριστιανοὶ βουλευταὶ ἐδήλωσαν, ὅτι ἐν περιπτώσει ἐκλογῆς γενικῶν διοικητικῶν συμβούλων ὡς πρὸς τοὺς χριστιανούς δέον ν' ἀκουσθῇ ἡ χριστιανικὴ πλειονοψηφία τῶν βουλευτῶν ἐκάστου τμήματος, οὗτοι ἀπήντησαν ἄλλοις τε καὶ ἰδίᾳ τῷ κ. Χαριλάῳ Ἀσκούτῃ, ὅτι θὰ φροντίσωσι περὶ τοῦ καταρτισμοῦ πλειονοψηφίας ἐν τῷ τμήματι Χανίων καὶ ἂν τὸ κατορθώσωσιν εἰσὶν ἔτοιμοι ἀνευ ὄρων νὰ ἐργασθῶσιν. Ἐπειδὴ δ' ἦν ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ παραπέσωσι τρεῖς ἔτι βουλευτᾶς, ὅπως ὑποστηρίξωσι πρόσωπον ἀποκλειστικῶς

ιδικίων των, εἰς δ' ἐξάδελφος τοῦ τέως ἀσπόνδου αὐτῶν ἐχθροῦ κ. Ἀντωνίου Γιανναράκη (ὄν κυνάριον τοῦ Φωτιάδου εἰς τὰς πρὸς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας ἀνταποκρίσεις των ἀπεκάλουν), Ἰωάννης Γιανναράκης τὸ ὄνομα, ἦτο πληρεξούσιος ἐκ Κισσάμου, ὑπεσχέθησαν αὐτῷ, ὅτι προθύμως θὰ διαθέσῃσι τὰς τρεῖς των ψήφους ὑπὲρ τοῦ ἐξαδέλφου του Ἀντωνίου, ἐὰν κατάρθου ἐκεῖνος ὑπὲρ τοῦ τελευταίου νὰ μεταπέιση καὶ τοὺς δύο ἄλλους Κισσαμίτας βουλευτὰς δηλαδὴ τοὺς ἀξιοτίμους κ.κ. Γεώργιον Μαρῆν καὶ Ἀνδρέαν Καπετανάκην. Τὴν πρότασιν ταύτην, τὴν τοσοῦτον τὸν ἐξαδέλφον του ἐξυπηρετοῦσαν, ἀσμένως ἀπεδέξατο ὁ κ. Ι. Γιανναράκης, καὶ τὴν ἐσπέραν τῆς 20 Ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους (ἡμέρα Σαββάτω), οὗτος, μετακαλεσάμενος, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κοινοῦ ἀμφοτέρων ἐξαδέλφου κ. Ἰωάννου Ξηροῦ, τοὺς ἑτέρους δύο Κισσαμίτας καὶ τοὺς τρεῖς Κυδωνιάτας βουλευτὰς, ἐπέδειξε τοῖς πρώτοις πρακτικόν, ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν τριῶν τελευταίων, δι' οὗ ἐξελέγετο ὡς διοικητικὸς σύμβουλος ἐκ τοῦ τμήματος Χανίων ὁ κ. Ἀντωνίου Γιανναράκης, διὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ ὁποίου, ὡς ὑποψηφίου εἰς τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς ἐπαρχίας Κυδωνίας, πάντα ἐκίνησαν λίθον καὶ ἠδύναντο νὰ μὴ διαρρήξῃσι τὰ ἰμάτια των οἱ κατ' εὐφημισμὸν ἔθνηκοι διὰ τὴν ὑπόψηφιότητα τοῦ εὐπαιδευτοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἥρωος τῆς Κρήτης Χατζῆ Μιχάλη Γιανναράκη, καὶ νὰ μὴ προκρίνωσι τούτου τὸν γνωστὸν ὑπεξαιρέτην τῶν πενήκοντα εἰκοσαφράγκων, κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν, Ἀντώνιον Βολανάκην; Ἐπειδὴ ὅμως οἱ προμνημονευθέντες δύο ἐκ Κισσάμου πληρεξούσιοι κ.κ. Μαρῆς καὶ Α. Καπετανάκης διαρρήδην ἠρνήθησαν νὰ ὑπογράψῃσι τὸ ῥηθὲν πρακτικόν χωρὶς νὰ συνεννοηθῶσι μετὰ τῶν ἄλλων ἐκ τοῦ τμήματος συναδέλφων των, μεθ' ὧν ἀνέκαθεν συνειργάζοντο, ἐὰν δ' ὑπέγραφε μόνος ὁ τρίτος ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας βουλευτῆς κ. Ι. Γιανναράκης, πάλιν οἱ ἀντίθετοι αὐτῶν ἐν τῷ τμήματι ἐπλειονοψήφουν, ὡς ἀναβαίνοντες εἰς 6 κατὰ 4, ἢ μὲν ἀπόπειρα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐν τῷ τμήματι

Χανίων πλειονοψηφίας τῶν ἀπονενοημένων, διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ γενικοῦ διοικητικοῦ συμβούλου, οὐκ ἔως ἐνκαύνησεν, ἡλίου φαινότερον ὅμως καὶ δι' αὐτῆς κατεδείχθη ἢ ὑπὲρ τῆς ἄνευ ὄρων ἐργασίας τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως πρόθεσις αὐτῶν, ἐὰν κατάρθουν νὰ συγκεντρώσωσι κατὰ τοῦ κ. Κ. Παπαδογιαννῆς, ἔστω καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τέως ἀδιαλλάκτου αὐτῶν ἐχθροῦ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ τμήματος. Ταῦτα διαρρήδη κηρύττουσιν οἱ ἀξιοτίμοι πληρεξούσιοι Χ. Ἀσκούτσης, Γ. Μαρῆς κ. Α. Καπετανῆς· ἐν τινι δὲ τῶν τελευταίων εἰδικῶν συνεδριῶν τῶν χριστιανῶν τῆς παρελθούσης συνελεύσεως λόγου γενομένου ὁ ἐκ Σελίνου Βουλευτῆς καὶ Δημογέρον τοῦ τμήματος κ. Γεώργιος Παπαμαρκῆς κατὰ πρόσωπόν των τὸ διεκήρυξεν, αὐτοὶ δ' ἔμειναν ὡς ἰχθύες ἄφωνοι. Ἀπὸ δὲ τῆς νυκτὸς τοῦ Σαββάτου ἐκείνου χρονολογεῖται ἡ μεταπήδησις τῆς ἀπονενοημένης ομάδος εἰς τὴν ἰδέαν τῶν ὑπ' αὐτῆς ἤδη ὑβριζομένων, καθ' ἣν χωρὶς ὁ τόπος νὰ ἱκανοποιηθῆ ἡ Βουλὴ δὲν πρέπει νὰ ἐργασθῆ.

Ἰστέον δ' ὅτι οἱ λοιποὶ, ἐκτὸς τῶν ρηθέντων, πληρεξούσιοι κατὰ τῆς ἄνευ ὄρων ἐργασίας κηρυχθέντες ἐκ πατριωτικῶν λόγων ὀρμώμενοι, ἀρχῆθεν ὑπὲρ ταύτης καὶ εἰργάζοντο καὶ συνηγόρουν.

Μετὰ δὲ τὴν ἀρνητικὴν τῆς Πύλης ἀπάντησιν, ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιδοθῆ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα προζένους τῶν ξένων δυνάμεων τὸ γνωστὸν ἀπὸ 28 Μαΐου 1883 ὑπόμνημα, ἤρξατο συζητούμενος ὁ τρόπος τῆς πρὸς τὴν Πύλην διαμαρτυρίας· καὶ οἱ μὲν ὑπεστήριζον ὅτι ἀπλῶς πρὸς τὸν γενικὸν διοικητὴν δέον νὰ δοθῆ ἔγγραφον περὶ τῆς ἀποχωρήσεως καὶ ἀντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος, οἱ δὲ πλεῖστοι διετείνοντο, ὅτι, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου δέον νὰ γείνη ἡ διαμαρτυρία διὰ τὸ ἐπισημότερον· τοσοῦτον δὲ μᾶλλον καθόσον θὰ εὐρίσκετο εὐκαιρία νὰ ψηφισθῆ τὸ γενόμενον περὶ τῆς βακουφικῆς δεκάτης ψήφισμα, οὗ ἡ ἐξώδικος ψήφισις ἦν ἀπολύτως ἀδύνατος. Μὴ ὑποχωρούντων δὲ τῶν πολλῶν εἰς

τὴν γνώμην τῶν ὀλίγων, οὗτοι ἀπεχώρησαν τῶν εἰδικῶν συνεδριῶν, οἱ δὲ συμφωνήσαντες 36 χριστιανοί, ὡς πρὸς τὴν διὰ τῆς Συνελεύσεως διαμαρτυρίαν συνέστησαν ἑξαμελῆ ἐπιτροπείαν, ἣτις συνέταξε τὰ γνωστὰ ψηφίσματα, εἰς α' καὶ οἱ 13, προσχωρήσαντες κατόπιν εἰς τὴν ἰδέαν τῶν πολλῶν, προσῆλθον καὶ ὑπέγραψαν. Ἡ ὑπὸ τῆς μειοψηφίας δὲ προσχώρησις αὕτη ἐγένετο τότε, διότι ἐξηγέρθη κατὰ τῶν ἰθυόντων αὐτὴν Ἰ. Παπαδάκη, Κ. Μιτσotάκη καὶ Η. Ἰερωνυμάκη ἡ κοινὴ γνώμη, καθότι οἱ τρεῖς οὗτοι, ἐν ἀγνοίᾳ τῶν λοιπῶν, ὡς τότε ἐκοινολογήθη, εἶχον μυστικὴν μετὰ τῶν ὀθωμανῶν συνεννόησιν, καὶ ἐνεργηθῆ ὑπ' ἐκείνων παντὶ σθένει ὅπως μὴ γείνη ἐν τῇ Συνελεύσει ἡ διαμαρτυρία, ἵνα μὴ ψηφισθῆ τὸ περὶ Βακουφικοῦ ζήτηματος ψήφισμα, καθ' ὃ οἱ κάτοικοι τῶν ἀφιερωμένων οἰκονομικῶν περιφερειῶν δὲν θεωροῦνται ὑπόχρεοι εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς δεκάτης. Δὲν ἐφάνη δὲ τότε ἡ διάδοσις αὕτη ἀπίθανος, καθότι ὡς γνωστὸν, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ὁ χριστιανικὸς λαὸς ἐνόησε τοὺς εἰς μόνον τὸ ἀτομικὸν των συμφέρον ἀποβλέποντας σκοποὺς τῶν ἄνω κυρίων, συνήθη μετὰ τούτων καὶ τῶν περὶ τὸν κοινὸν ἡγέτην των Χαμητ βέην Ὀθωμανῶν συνάλλαγμα ἀλληλοβοηθείας. Τούτου δ' ἕνεκεν ἔκτοτε καὶ αἱ συσκέψεις αὐτῶν λαμβάνουσι χώραν ἐν τῷ κατὰ τὴν συνοικίαν Καστελλίου (τῶν Χανίων) φαρμακείῳ τοῦ ἐπιστηθίου φίλου τοῦ εἰρημένου Χαμητ βέη κ. Ἰσιδώρου Βάμ. ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ υἱοῦ τοῦ πρώτου Σατσῆ βέη Κασημζαδέ. Ἄν θέλῃ δ' ὁ ἀναγνώστης καὶ ἐρωτήσῃ τί ἐστὶ Χαμητ βέης καὶ συντροφία, θὰ μάθῃ παρὰ τοῦ τυχόντος Χριστιανοῦ κρητός, ὅτι οὗτοι ὑπῆρξαν οἱ κακοὶ τῆς Κρήτης δαίμονες, διότι καὶ τὰ οὐχὶ εὐκαταφρόνητα εἰσοδήματα τῶν κτημάτων τῶν ἀποδημούντων κατὰ τὴν τριετῆ τοῦ 1866 ἐπανάστασιν χριστιανῶν ἐσφραγίσθησαν, καὶ τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον, ὡς ἐν τοῖς πράγμασιν εὐρισκόμενοι τοσοῦτον ἀφορήτως ἐπίεζον, ὥστ' ἐδέησεν ἀλλεπάλληλαι Συνελεύσεις τὴν ἐκ τῆς διοικήσεως ἀπομάχρυνσίν των ἐπιμόνωσ ν' ἀπαιτήσωσιν, ἣν καὶ κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους

ν' αποσπάση παρὰ τοῦ Ῥεούφ - πασσά ἢ τοῦ 1876 Γενικὴ Συνέλευσις, καὶ τῆς ἐν γένει κακῆς τοῦ τόπου διοικήσεως ἀνέκαθεν ὑπῆρξαν παραίτιοι, ὡς καὶ οἱ ἤδη σύμμαχοί των τὴν 28 ἀκόμη τοῦ παρελθόντος Μαΐου μετὰ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν πληρεξουσίων παρεδέχθησαν διὰ τοῦ πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἀντιπροσώπους τῶν ξένων δυνάμεων ὑπομνήματος.

Ἐκ τούτων, νομιζομεν, ἐναργέστατα κατεδείχθη τίνες, οἱ καὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως σύνοδον ἐμεταλλευθέντες τὸ ἀξίωμα, δι' οὗ περιέβαλεν αὐτοὺς ἡ πατρις πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἀτομικῶν συμφερόντων καὶ τίνες οἱ ἀφιλοκερδῶς εἰς μόνον τὸ γενικὸν τοῦ τόπου συμφέρον ἀποβλέψαντες.

Ὁ τῆ Παλιγγερεσία ἐπιστέλλων ἀπτεται καὶ τοῦ ζητήματος τῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον μακταιωθέντων ὑπὲρ τοῦ, ἐκπτώτου ἤδη, Ἰ. Φωτιάδου εὐχαριστηρίων. Ἀντὶ δὲ ν' ἀνομολογήσῃ χάριτας εἰς τοὺς ἀνκαλύψαντας καὶ λαβόντας τὴν πρωτοβουλίαν τῆς μακταιώσεως αὐτῶν, προκρίνει τὴν συνήθη αὐτῷ τε καὶ τῷ ἐξ Ἡρακλείου δῆθεν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἀνταποκριτῆ, τακτικῆν τοῦ νὰ χαρακτηρίσῃ αὐτούς, ὡς τοὺς εἰς Ῥεθύμνην ἀποστόλους τῆς διοικήσεως.

Καὶ τῆς μὲν ἀποχρούσεως τῆς κατηγορίας ταύτης μὲ ἀπαλλάτει τό, ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 4,376 φύλλῳ τοῦ Αἰῶνος, καταχωριζόμενον ἀπὸ 5 τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἔγγραφον τῶν ἐν Χανίοις διαμενοντων, ἀνεξαρτήτως κομματικῆς ἀποχρώσεως, χριστιανῶν πληρεξουσίων πρὸς τοὺς κ.κ. Ἀντώνιον Μαρκαντωνάκην, καὶ Μιχαὴλ Γιαννακάκην, διαβεβαιούντων, ὅτι ἡ ἐνέργεια τῶν τελευταίων, καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἐν τε Χανίοις καὶ Ῥεθύμνῃ ὑπῆρξεν ἀπόρροια πατριωτικοῦ αἰσθήματος καὶ κρίσεως ἀδόλου.

Ἄλλὰ περὶ τοῦ ἀδικαιολογήτου τῆς, ἐν τῷ, ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου παρελθόντος ἔτους, ἐν Ῥεθύμνῃ συνταχθέντι πρακτικῷ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν τριῶν πόλεων, ὑπογραφῆς τοῦ κ. Μιτσοτάκη δέον νὰ παρατηρήσωμέν τινα χάριν ἀντικρούσεως

τῶν πρὸς αἰτιολογίαν αὐτοῦ καταχωρισθέντων εἰς τὸ ὑπ'ἀριθ-
μὸν 9 φύλλον τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως, κατ' ἀνταπό-
κρισιν δῆθεν ἐξ Ἡρακλείου τῆς 17 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.
Γνωστὸν ὅτι ὁ ῥηθεὶς κύριος τοσοῦτον ἐπιβλαβῆ διὰ τὸν τόπον
τὴν διοίκησιν τοῦ Ἰ. Φωτιάδου ἐθεώρησεν, ὥστ' ἐν τῇ ἀπὸ 10
Ἰανουαρίου 1883 ἐγγράφῳ αὐτοῦ τε καὶ τινων ἄλλων πληρε-
ξουσίων πρὸς τὸν τότε καὶ νῦν πρόεδρον τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπουρ-
γικοῦ συμβουλίου κ. Χαρίλαον Τρικούπην τῷ καταχωρισθέντι
εἰς τὸ ὑπ'ἀριθμὸν 1 φύλλον τῆς «Φωνῆς τοῦ Ἐθνους», ὡς «πολ-
» λὰς πικρίας τὸν τόπον ποτίσας καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐν Κρήτῃ
» ἰδέαν πανταίους μέσοις λυμαινόμενος, τούτου δ' ἔνεκεν πολλὰ
» τεκταινόμενος πρὸς βλάβην παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὴν πρὸς
» τὸν ἐθνικὸν σκοπὸν εὐημερίαν τῆς Κρήτην» καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὁ
» γενικὸς διοικητὴς Φωτιάδης ἐχαρακτηρίζετο. Ἀλλὰ μετὰ τὴν
» δήλωσιν ταύτην ὁ αὐτὸς κ. Μιτσοτάκης ἔθηκε τὴν ὑπογρα-
» φήν του εἰς τόδε τὸ πρακτικόν :

« Ἐν Ρεθύμνῃ, σήμερον, τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1883 ἐν
» τῷ καταστήματι τῆς χριστιανικῆς δημογεροντίας συνήλθο-
» μεν οἱ Χ. Ἀσκούτσης, Χ. Καλοῖδης καὶ Δ. Ζανουδάκης, ἀν-
» τιπρόσωποι Ρεθύμνης, Α. Μαρκαντωνάκης καὶ Κ. Μιτσοτά-
» κης, ἀντιπρόσωποι Χανίων καὶ Μ. Γιαννακάκης, ἀντιπρόσω-
» πος Ἡρακλείου, ὅπως σκεφθῶμεν εἴ ἐστὶν εὐλογον νὰ ἐκφρα-
» σθῇ ἢ τοῦ τόπου εὐαρέσκεια πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα τὸν
» Γενικὸν Διοικητὴν Φωτιάδην πασῶν κτλ.

» Λαβόντες δ' ὑπ' ὄψει, ὅτι, ὑπ' οἰονδήποτε τύπον ἤθελε
» συνταχθῆ ἔγγραφον εὐαρεσκείας καὶ πρὸς οἰονδήποτε καὶ ἂν
» ἤθελεν ὑποβληθῆ τοιοῦτον δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ προσκρού-
» σῃ εἰς γενικὰ πολιτικὰ συμφέροντα τοῦ τόπου ὑφιστάμενα
» καὶ γενησόμενα ἔνεκα τῆς καταστάσεως εἰς ἣν διατελεῖ.

» Ἀποφαινόμεθα

» Ὅτι εἶνε ἀσύμφορος τοιαύτη ἐνέργεια τοῦ λαοῦ, εἰ καὶ
» ὄντως κατὰ τὸ βετὸς διάστημα τῆς Α. Ε. τοῦ Γενικοῦ Διοι-
» κητοῦ, ἐπεδείξατο οὗτος εὐγενεῖς διαθέσεις καὶ προσπαθείας

» περὶ τῶν κοινῆ συμφερόντων τοῦ τόπου, προσενεγκῶν αὐτῶ
» ὑπηρεσίας πρὸς προαγωγὴν αὐτοῦ ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις τῶ
ἐπέτρεπον τοῦτο».

Καὶ ἡ μὲν μνημονευθεῖσα ἀνταπόκρισις τῆς *Ἀνατολικῆς*
Ἐπιθεωρήσεως ἀποδίδει τοῦτο εἰς τὴν διλημματικὴν θέσιν, εἰς
ἣν εὐρέθη ἡ κηδόμενος τῆς τιμῆς του ν' ἀπόσχη τοῦ πρακτι-
κοῦ καὶ οὕτως ἀφίση, κατὰ τὴν γενομένην ἀπειλήν, νὰ συν-
ταχθῆ ἄλλο εὐνούστερον ὑπὲρ τοῦ διοικητοῦ ἐγγραφον, ἢ θυ-
σιάζων τὴν ἰδίαν ὑπόληψιν ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τοῦ τόπου συμ-
φέροντος νὰ ὑπογράψῃ εἰς τὸ ἐγγραφον τοῦ κ. Γιαννακάκη, ὅ-
πως μὴ χειρότερον τούτου διὰ τὸν τόπον ὑπογραφή παρὰ τῶν
δημάρχων καὶ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων. Ἄλλὰ τὸ ὅτι τοι-
ούτου εἵδους ἀπειλὴ δὲν ἔλαβε χώραν, ἐμφαίνεται ἐκ τῆςδε τῆς
περικοπῆς τῆς ἀπὸ Ὁπαρελθόντος μηνὸς τῶν κκ. *Μαρκαντωνιάκη*
καὶ *Γιαννακάκη* δηλώσεως δημοσιευθείσης εἰς τὸ προμνημονευθὲν
φύλλον τοῦ *Αἰῶνος* «Εἶδεχθὲς ἐπίσης εἶνε ψεῦδος τὸ λεγόμενον
» ὅτι ἐπεβλήθημεν ἡ ἠπειλήσαμεν τὴν σύνταξιν ἐκφραστικωτέ-
» ρου ἐγγράφου, προκαλοῦμεν δ' οἰονδήποτε ἐν *Ρεθύμνῃ* συνερ-
γάτην ἡμῶν νὰ μᾶς διαψεύσῃ ἐνυπογράφως». Ἐπειδὴ δὲ μὴν
ὄλος παρῆλθεν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς προκλήσεως ταύτης
καὶ ὁ κ. *Κ. Μιτσοτάκης* ἐτήρησε σιγὴν, δῆλον γίγνεται ὅτι καὶ
ὁ ὑπὸ τῆς φαντασίας τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνταποκριτοῦ πλα-
σθεὶς λόγος τῆς ἀπειλῆς καὶ τῆς συνεπειᾶ ταύτης ὑπ' ἐκείνου
ὑπογραφῆς τοῦ πρακτικοῦ ἀρεται, δὲν ὑπολείπεται δὲ πρὸς
ἐξήγησιν τῆς προφανοῦς ταύτης ἀντιφάσεως ἄλλο τι ἢ τὸ ἐν
κεφαλίδι τοῦ *Παλιανθρώπου* στερεοτύπως τιθέμενον ὅτι «ἡ
ἀρχὴ μου εἶνε νὰ μὴν ἔχω κἀμμίαν ἀρχήν». Ἄφ' οὗ δ' ὁ κ.
Μιτσοτάκης κατὰ τὸν ἐπιστέλλοντα τῆ *Ἀνατολικῆ* *Ἐπιθεω-*
ρήσει ἀνήκει οὐχὶ εἰς τὴν φιλελευθέραν, ἀλλ' εἰς τὴν *φιλελευθε-*
*ρωτέρα*ν (ἄρα ὑπάρχει καὶ φιλελευθερωτάτη) μερίδα, πάντες δ'
οἱ Κρήτες, ὡς ἀνομολογεῖ, ἐξαιρουμένων λίαν ὀλιγίστων, εἶνε
φιλελευθεροί, ἔπεται ὅτι καὶ ἂν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος κύριος δὲν
ὑπέγραφε τὸ πρακτικὸν ὅλοι, ἐκτὸς τῶν λίαν ὀλιγίστων θ' ἀ-

πέσχον τῆς ὑπογραφῆς οὐχὶ προφανοῦς ὠφελείας διὰ τὸν τόπον ἐγγράφου, διότι ἄλλως δεόν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν χριστιανῶν τῆς Κρήτης οὐδόλως κήδεται τῶν συμφερόντων τοῦ τόπου, ἐπομένως οἱ δήμαρχοι καὶ τὰ δημοτικὰ αὐτῶν συμβούλια περὶ οὐδενὸς λογιζονται τ' ἀνεκτίμητα τοῦ τόπου προνόμια· ὥστε, ἂν ὁ κ. Μιτσοτάκης ἤρνεϊτο τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πρακτικοῦ, θὰ ὑπέγραφον οὗτοι ἐγγράφα προδοτικὰ διὰ τὸν τόπον. Τὴν τοιαύτην ὅμως ἐκδοχὴν οὐχὶ μόνον οὐδεὶς Κρής, καὶ οὐδεὶς Ἕλλην καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐχέφρων, τὴν ἱστορίαν τῆς Κρήτης γινώσκων, δύναται νὰ παραδεχθῆ, ὡς τὴν ἀσπάζεται, ἀντιφάσκων πρὸς ἑαυτὸν, ὁ παραπικίων ῥηθεις ἀνταποκριτής. Τοῦ πρώτου ἄρα μόνου συλλογισμοῦ ὄντος λογικοῦ συνάγεται ὅτι ἀρτίως λίαν προσφυῶς παρετέθη τὸ περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Παληανθρώπου ῥητὸν διὰ τὸν φιλελευθερώτερον, κατὰ τοὺς πολλοὺς δ' ἐνταῦθα ἀπονενοημένον εἰς τὸν κύβον, πληρεξούσιον Κυδωνίας. Τότε δὲ μόνον οἱ Κρήτες θὰ ὀνομάσῃσι τὸν, περὶ οὗ ὁ λόγος, τετυφωμένον κύριον, ἄδολον καὶ διάπυρον πατριώτην καὶ θὰ τὸν παραδεχθῶσιν ὡς μυρίας ὑποστάντα ὑπὲρ τῆς πατρίδος θυσίας μετὰ τοῦ ἐκ Κρήτης ἀνταποκριτοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ὅταν τὰ μέληλογτα τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης λεξικὰ διδάξῃσι τὸ ἑλληνικόν, ὅτι τὰς λίαν κολακευτικὰς ταύτας προσωνυμίας λαμβάνει καὶ συνεπῶς αὐθωρεὶ κατατάσσεται ἐν τῇ ζηλωτῇ τῶν φιλελευθερωτέρων χωρεῖα ἐκεῖνος, ἵνα εἰς τὰ κεφαλαιωδέστερα μόνον περιορισθῶμεν, ὅστις α) ἐν σφριγώσῃ 30ετῇ ἡλικίᾳ, ἐν ᾗ ἡ πατρις του ἀγωνίζεται τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα (ὡς κατὰ τὰ ἔτη 1866—1869), νωχελῶς κἀθηται εἰς τὰ ἐδώλια τῶν καρφενείων τοῦ Χαύτα καὶ τῆς Ὠραίας Ἑλλάδος, ῥοφῶν ναργιλὸν καὶ ἀπολαύων τῆς μακαρίας ἐκεῖνης ἀπραγμοσύνης, τῆς ἀναμνησκούσης τὴν νάρκην τῶν σαρικοφόρων τῆς κεντρικῆς Ἀσίας κατοίκων· β') μετὰ τὴν τριετῆ ἐκείνην ἐπανάστασιν τὸ πρῶτον εἰς Κρήτην ἐρχόμενος ὅπως δρέψῃ τοὺς καρπούς, ὧν ἄλλοι (ἀντεθνικοὶ ὑπ' αὐτοῦ ἤδη προσαγορευόμενοι) ἔρριψαν

τὸν σπόρον, χωρὶς ὑπ' οὐδενὸς βάρους οἰκογενειακοῦ νὰ πιέζηται, ἀντὶ εὐτελοῦς μισθοδοσίας τὴν ἑλληνικὴν αὐτοῦ ἰθαγένειαν καταπατεῖ καὶ γ' ψευδῶς, ὡς πληρεξούσιος τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἐξ ὀνόματος δῆθεν αὐτῆς τῷ ἐν τῇ νήσῳ ἀντιπροσώπῳ τῆς βρεττανικῆς κυβερνήσεως (κ. Θωμᾶ Σαίντ-δουίθ), παριστάμενος τὴν ἀγγλικὴν ἐπὶ τοῦ τόπου προστασίαν ἐπιζητεῖ. Ἔως οὗτος ὅμως τὰ ἑλληνικὰ λεξικά ἐξακολουθοῦσι στεντορεῖα τῇ φωνῇ ν' ἀποδίδωσι τὴν γνωστὴν σημασίαν εἰς τὰς προμνημονευθείσας φράσεις, διὰ τῶν ἀκριβῶς ἀντιθέτων προσωνομίων θὰ δικαιώμεθα νὰ προσαγορεύωμεν τὸν κ. Κ. Μιτσοτάκην καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτῶ.

Πρὸς ἀναίρεσιν δὲ τῆς δικαιολογίας τοῦ ἀπὸ 22 παρελθόντος μηνὸς ἀποσταλέντος ἐντεῦθεν μικτοῦ τηλεγραφήματος, οὗτινος τὸ ἀκριβὲς κείμενον ἐν ἀρχῇ ταύτης παρεθέσαμεν, καὶ κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐναλλάξ κεῖνται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν αὐτοκλήτων φιλελευθέρων Κ. Μιτσοτάκη, Ἰ. Γ. Παπαδάκη καὶ Ἦρ. Ἰερωνυμάκη καὶ τῶν εὐαριθμῶν αὐτῶν ὀπαδῶν⁽¹⁾ μετὰ τῶν συμμάχων τῶν Ἰσμαήλ ἐφέντη Κουγιουμιτζῆ, Χασὰν ἐφέντη Καούρη, Ἀχμέτ βέη Δολμά καὶ λοιπῶν, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

Μετὰ τὴν τελευταίαν ἀρνητικὴν τῆς ὑψηλῆς Πύλης ἀπάντησιν εἰς τὰ αἰτήματα τῆς Γενικῆς τῶν Κρητῶν Συνελεύσεως, πᾶσα σχέσις τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ μετὰ τῆς ἐν Βυζαντίῳ κεντρικῆς κυβερνήσεως διεκόπη, ἐπομένως πᾶσα μεταγενεστέρᾳ ἀνακοίνωσις ἐκ μέρους κρητῶς Χριστιανοῦ τῇ Πύλῃ οἰασδήποτε γνώμης περὶ οἰουδήποτε ἄλλου, δευτερεύοντος πάντοτε ζητήματος, θὰ ἦτον ἀντικρὺς ἐναντία τῆς ἐπισήμου πολιτείας τῆς χριστιανικῆς ὀλομελείας τῆς Συνελεύσεως.

(1). Σημειωτέον ὅτι, μετὰ τούτων δὲν καταριθμοῦμεν καὶ τέσσαρας ἢ πέντε λίαν ἀξιοτίμους ἀνεπιλήπτους δὲ καὶ ἀνεξαρτήτους πατριώτας, οἵτινες ἐξαπατηθέντες ὑπέγραψαν, ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀκριβοῦς τοῦ τηλεγραφήματος τούτου περιεχομένου.

Τὴν γνώμην ταύτην, ὡς πρὸς τὴν ἀποχὴν ἀπὸ παντὸς παρὰ τῆ Πύλῃ διαβήματος, καθόσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τοῦ νέου διοικητοῦ, ἠσπάσθησαν καὶ οἱ κατὰ τὸ φθινόπωρον ἐν Ῥεθύμνῃ συνελθόντες ἀντιπρόσωποι τῶν τριῶν πόλεων, Χανίων, Ῥεθύμνης καὶ Ἡρακλείου, ἤμαρτον ὅμως καθ' ἡμέρας, χωρὶς βεβαίως νὰ τὸ ἐννοήσωσι, δι' ἣν ἐν τῷ πρακτικῷ τῶν ἐξέφραζον εὐαρέσκειαν τῷ ἐν τῇ νήσῳ ἀντιπροσώπῳ τοῦ Σουλτὰν Ἀπτοῦλ Χαμητ τοῦ Β'. διὰ τὰς εὐγενεῖς αὐτοῦ πρὸς προαγωγὴν τοῦ τόπου διαθέσεις καὶ προσπαθείας.

Ἐν τούτοις μετὰ τὸ μνημονευθὲν πρακτικὸν ἢ παντελὴς τῶν Χριστιανῶν ἀδιαφορία ἀπέναντι τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἐφάνετο ἐξασφαλισθεῖσα. Μέχρι δὲ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν μόνον τὸ παρὰ πόδας τηλεγράφημα ἐκ Ῥεθύμνης εἶχεν ἀποσταλῆ, δύο, πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πρακτικοῦ, ἡμέρας, τούτέστι καθ' ἣν ἐποχὴν δραστηρίως ἢ ὑπογραφή εὐχαριστηρίων ὑπὲρ τοῦ Ι. Φωτιάδου ἐπεδιώκετο :

«Τῷ ὑψηλοτάτῳ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας προθυπουργῷ.

» Κωνσταντινούπολιν.

«Τοῦ γενικοῦ διοικητοῦ Ἰωάννου Φωτιάδου πασᾶ, προκαλοῦντος δραστηρίως ὑπογραφήν εὐχαριστηρίων ὑπὲρ αὐτοῦ, λαμβάνομεν τὴν τιμὴν παρακαλέσαι ὑμετέραν ὑψηλότητα νὰ μὴ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει τοιαῦτα εὐχαριστήρια, τυχὸν διαβιβασθησόμενα ὑμῖν, καθὼ μὴ ἀπορρέοντα ἐξ ἐλευθέρας θελήσεως καὶ κοινῆς γνώμης τοῦ λαοῦ».

Ἄλλ' ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου εἶχε μεταβῆ ἐκ Κρήτης εἰς τὴν βασιλεύουσαν τετραμελὴς ὀθωμανικὴ ἐπιτροπεία, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν προκρίτων ὀθωμανῶν Χασὰν ἐφέντη Κουρζαδέ, ἐκ Χανίων, Δερβίς ἐφέντη Πρασιανάκη ἐκ Ῥεθύμνης, Μουσταφᾶ βέη Ἐσεκισάκη καὶ Σουλεϊμὰν Μιχρῆ ἐφέντη ἐξ Ἡρακλείου, ὅπως πολεμήσῃ παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ τὸν ἀναδιο-

ρισμόν τοῦ Ι. Φωτιάδου, ἐνεργήσῃ δ' ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ ὀθωμανοῦ διοικητοῦ. Εἰρήσθω δ' ὅτι καθ' ὀλοκληρίαν ἄδικος ὑπῆρξεν ἢ κατὰ τοῦ Φωτιάδου ἐπίθεσις ἐκ μέρους τοῦ ὀθωμανικοῦ τῆς νήσου στοιχειοῦ, διότι α) ναὶ μὲν αὐτός μ' ἔλας τὰς ματαιωθείσας ἀποπειράς δὲν κατώρθωσε νὰ εἰσπράξῃ τὸ βακουφικὸν δέκκτον, ἀλλ' ἢ πρὸς τοῦτο ὑπαχώρησῃς του, λαβοῦσα χώραν, ὅτε τὰ πράγματα ἔφθικαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω, ὡς ἀρνηθείσης τῆς ἐγγχωρίου χωροφυλακῆς νὰ τὸν συνδράμῃ εἰς τοῦτο⁽¹⁾, ἔσωσε τοὺς ὀθωμανοὺς τῆς Κρήτης τῶν ἀνυπολογίστων δι' αὐτοὺς συνεπειῶν νέας ἐπαναστάσεων· β') παρὰ τὰς ἐπικνελημμένας διαμαρτυρίας τῶν ἀρμοδίων Χριστιανῶν δημοτικῶν συμβούλων, ἐν τῇ πόλει τῶν Χανίων μάλιστα προβάσας ἄχρι παραιτήσεως αὐτῶν, διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν ἐραφίων καὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἀρπαγὴν τῶν δημοτικῶν κτημάτων, μόνον τίτλον νόμιμον διὰ ταύτην προσαγόντων τὸ «sic volo sic jubeo», ἐπειδὴ παραδόξως πως ἐγεννήθη καὶ ὁσημέραι ἀναπτύσσεται εἰς τὰ πνεύματα τῶν ὀθωμανῶν τῆς νήσου, ἢ τάσις τῆς κατὰ τῶν δήμων συστηματικῆς καταφορᾶς, ὡς ἂν εἰ οὗτοι καὶ συνεπῶς αἱ περιουσίαι των ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Γεωργίου Α' ἐλληνικοῦ βασιλείου, ὁ Φωτιάδης ἀντὶ νὰ πολεμήσῃ τὴν νόσφισιν, ὑπέθαλψε καὶ ἐνομιμοποίησε τὴν ἐκ μέρους τῶν Ἐραφίων καὶ τῆς Στρατιωτικῆς ἀρχῆς ἀρπαγὴν πλείστων ὄσων κτημάτων, ἀναμφισβητήτως δημοτικῶν· γ') ἀνκλόγως τοῦ πληθυσμοῦ διὰ πολλῶν περισσοτέρων θέσεων ἀντήμειψε τὸ ὀθωμανικὸν στοιχεῖον· τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι: 1) ἐξ ὀκτῶ θέσεων προέδρων πρωτοδικῶν καὶ ἐμποροδικῶν μόνον δύο κατέχονται ὑπὸ Χριστιανῶν καὶ 2) εἰς τὰς σπουδαιστάτας θέσεις τοῦ συνταγματάρχου τῆς χωροφυλακῆς, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Κοινοφελοῦς ταμείου, τοῦ κεντρικοῦ ταμείου καὶ τοῦ ἀρχι-

(1). Τοῦτου ἕνεκεν ἐπαύθη κατόπιν ὑπὸ τοῦ Φωτιάδου ὁ φιλότιμος λοχαγὸς τοῦ ἡρωοτρόφου Σελίνου κ. Ἀντώνιο; Λαμπουσαῆς.

λογιστοῦ εἰσὶ διωρισμένοι ὀθωμανοί· δ' ἔπανέφερον εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν εὐκλειαν καὶ ἰσχὺν τὸν Χαμητ βέην καὶ τοὺς περὶ αὐτόν, περὶ ὧν ἀναφερόμεθα εἰς τὰ ῥηθέντα⁽¹⁾ καὶ ἐ) ὃ καὶ τὸ χριστιανικὸν στοιχεῖον ἐξυπηρετεῖ, ἐπὶ τῆς Φωτιαδείου διοικήσεως ἡ ζωὴ καὶ ἡ περιουσίαι τῶν ὀθωμανῶν οὐδέποτε ἄλλοτε πλείοτερον ἐξησφαλίσθη, οὔτ' ἡ διανοητικὴ καὶ ὑλικὴ αὐτῶν προαγωγὴ τοσαύτην ἐπίτασιν ἔλαβεν.

Ὅπως καταδείξωμεν τὸν βαθμὸν τοῦ μίσους, εἰς ὃν ὤθησε τοὺς Κρήτας ὀθωμανοὺς ὁ κατὰ τοῦ πολλαχῶς ἐξυπηρετήσαντος αὐτοὺς ἀπίστου Φωτιάδου - πασσαῖ φανατισμὸς, παραθέτομεν ἐνταῦθα μετὰφρασιν τοῦ τελευταίως ἐκ Ῥεθύμνης ἀποστελέντος ἐκ μέρους αὐτῶν τηλεγραφήματος τῷ Σουλτάνῳ :

«Μεγαλειότατον Σουλτάν Ἀπτούλ Χαμητ Χάν.

Κωνσταντινούπολις.

» Διωρίσαμεν καὶ ἀπεστείλαμεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀντι-
» προσώπους, ἵνα ἐλθέσωσι τὰς ἀνυποφόρους ἀδικίας καὶ κα-
» ταπίσεις, ἃς ἀπὸ πενταετίας ἤδη ὑφίσταμεθα, διὰ τηλε-
» γραφημάτων δὲ γνωστὴν τῇ Σῆ Μεγαλειότητι ἐποιήσαμεθα
» τὴν ἀξιοθρήνητον ἡμῶν κατάστασιν.

» Ἐν ᾧ ἀνεμένομεν παρὰ τῆς Σῆς αὐτοκρατορικῆς εὐσπλαγ-
» χνίας ἱαματικὸν τι φάρμακον ὡς ἐπουλωτικὸν τῆς ἐν ταῖς
» ταπειναῖς καρδίαις ἡμῶν ἀνεφχθείσης πληγῆς, αἴφνης διε-
» δόθη ἐνταῦθα ἡ φήμη, ὅτι ἀνεδιωρίσθη ὁ Φωτιάδης πασ-
» σαῖς, φήμη ἣτις περιήγαγε τὴν πληγὴν ἡμῶν εἰς τοιοῦτον
» βαθμὸν, ὥστε δὲν ἐπιδέχεται ἴασιν· διὸ ἠναγκάσθημεν ν' ἀ-
» πευθυνθῶμεν καὶ αὐθις εἰς τὴν εὐσπλαγχνίαν τῆς Σῆς Μεγα-
» λειότητος καὶ νὰ ζητήσωμεν ἔλεος.

(1). Ὅρα καὶ σελίδα 99 τοῦ 4^{ου} φυλλαδίου τῶν «Νέων Ἀποκαλύψεων» τοῦ ἀτυχοῦς Δημητρίου Ἀριστάρχου. (Ἀθήναι, τύποις «Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας», 1877).

» Ἡ Σὴ Μεγαλειότης, ὡς ἀρχηγὸς τῶν πιστῶν, ὡς Χαλί-
» φης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἶνε ὁ νόμιμος προστάτης πάντων
» τῶν μουσουλμάνων. Ἐπομένως τὸ στρέψαι βλέμμα εὐσπλαγ-
» χνίας εἰς τὴν κατάστασιν τσοσούτων μουσουλμάνων, οἵτινες
» ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πατρίδα των καὶ νὰ με-
» ταναστεύσωσι, σύμφωναν ἐστὶ πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀξι-
» ὠμκτος τῆς βασιλείας καὶ τῆς Χαλιφείας.

» Ὅθεν τολμῶμεν νὰ ἐξαίτησώμεθα ταπεινότατα παρὰ τῆς
» Σῆς φιλευσπλάγγου καὶ εὐεργετικῆς Μεγαλειότητος, ἥτις
» ἐστὶ τὸ καταφύγιον ἡμῶν, ἵνα δι' ἀγάπην Θεοῦ, δι' ἀγάπην
» τοῦ προφήτου αὐτοῦ (ἀλλὰχ βε ρεσοὺλ ἀλλὰχ ἀσκινά) προσ-
» τατεύσῃ τὰ ἡμέτερα δίκαια, διορίζουσα ἕτερον γενικὸν διοι-
» κητὴν ἐκ τῶν πιστῶν, πεπειραμένων καὶ διὰ τιμιότητος καὶ
» εὐθυφροσύνης πεπροικισμένων θεραπόντων της.

Ταπεινότητοι».

Μετὰ τὰ περιστατικὰ ταῦτα μόλις φρονοῦμεν ὅτι δύναται
νὰ δικαιολογηθῆ ἡ τῶν χριστιανῶν παρέμβασίς εἰς τὸ ζήτημα
τοῦ διορισμοῦ νέου διοικητοῦ ἐκ τῶν σκέψεων, ὅτι ὁ Φωτιάδης
εἶνε ὁ λυμεὼν τῆς ἐν Κρήτῃ ἐθνικῆς ιδέας, ἡ ὅτι, ἡ ἠθικὴ
ἐξαχρείωσις ἦν βεβαίως θὰ ἐπιφέρῃ οὗτος εἰς τὸν τόπον μετὰ
νέαν πενταετῆ διοίκησιν, οὐδόλως ἰσοφαρίζει πρὸς τὴν ἐκ τῆς
ἀναμίξεως ἐνδεχομένην ζημίαν.

Ἐξ ἑκατέρως δὲ τῶν σκέψεων τούτων πολλοὶ τῶν χριστια-
νῶν τῆς νήσου ὀρμώμενοι ἀπηύθυναν μονομερῆ τηλεγραφήματα
ἐκ μὲν Ρεθύμνης τῆ 14 παρελθόντος Δεκεμβρίου καὶ ἐκ Χα-
νίων τῆ 23 Ἰανουαρίου ε. ἔ. πρὸς τὸν μέγαν βεζύρη, ἐξ Ἡ-
ρακλείου δὲ τῆ 17 Δεκεμβρίου, ἐκ Νεαπόλεως τῆ 9 Ἰανουα-
ρίου καὶ ἐκ Σιτείας καὶ Ἰεραπέτρου τὸν Ὀκτώβριον καὶ τῆ
30 Δεκεμβρίου πρὸς τὸν Σουλτάνον. Δι' ὅλον δὲ τούτων ἐζη-
τεῖτο ἡ ἀντικατάστασις τοῦ Ι. Φωτιάδου δι' ἑτέρου χριστια-
νοῦ ὀρθοδόξου γενικοῦ διοικητοῦ, ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ τμήματος
Λασιθίου ἀποσταλέντων, ἅτινα τὸν προσφιλῆ τοῖς Κρησὶ Κων-

στακτινον Ἀδοσίδην, ὡς ἀντικαταστάτην τοῦ Φωτιάδου ὑπεδείκνυον.

Ἐν τῇ πόλει τῶν Χανίων ὁμῶς, ἐκτός τοῦ προμνησθέντος μονομεροῦς ἐκ χριστιανῶν τηλεγραφήματος, ἐγένετο τὸ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀνταποκρίσεως ταύτης καταχωρισθὲν μικτὸν τηλεγράφημα, ὅπερ ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν καὶ τῶν ῥηθέντων χριστιανῶν ὑπογραφὴν ἀπεστάλη τῷ Σουλτάνῳ τῇ 21 παρελθόντος μηνός, ἀντίγραφον δὲ τούτου ὑπὸ ἐπὶ τούτῳ μικτῆς ἐπιτροπείας ἐπεδόθη τῷ τε Ἐδχῆμ. πασσᾶ, ἀρχηγῷ τῶν ἐν Κρήτῃ αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, καὶ τῷ Χουσεῖν πασσᾶ, διοικητῇ τῆς ἐν τῇ Μεσογείῳ ναυτικῆς μοίρας, μετὰ τοῦδε τοῦ ἐγγράφου :

« Ἐξοχότα τε,

» Ἐπισυνημμένως ὑποβάλλομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἀντίγραφον τοῦ πρὸς τὴν Α. Μεγαλειότητα τὸν Σουλτάνον τηλεγραφήματος τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ἵνα, εὐαρεστουμένη, δώσῃ τὰς προσηκούσας διασαφήσεις εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀνωτέραν ἀρχήν.

» Ὡς θέλει παρατηρήσει ἡ Ὑμετέρα Ἐξοχότης ἐκ τοῦ εἰρημένου τηλεγραφήματος, οἱ μουσουλμάνοι καὶ χριστιανοὶ πρόκριτοι καὶ ἄλλοι πολῖται ὑπέγραψαν αὐτοπροαιρέτως· διὸ ἔχομεν σταθερὰν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀποδεχθήσεται εὐμενῶς τὸ τηλεγράφημα τοῦτο, ὅπερ διερμηνεύει τὴν γενικὴν εὐχὴν τοῦ τόπου. Ἐν τούτοις μετὰ λύπης ἀναφέρομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, ὅτι τινὲς τῶν ὑπεκλήλων τῆς ἐγγωρίου διοικήσεως, χάριν ἰδιοτελείας συντάξαν ἀναφορὰς καὶ ἐξηπάτησαν ἀπλοῦκούς τινεas ἐκ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως, ὅπως τὰς ὑπογράψωσι, ποιησάμενοι οὕτω κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας τῆς διοικήσεως ἀπέναντι τῆς κοινῆς γνώμης. Τούτου ἕνεκεν ἐλπίζομεν ὅτι οὐδὲν κῦρος ἔξουσιν αἱ ἀναφοραὶ αὗται οὔτ' ἐν τῷ παρόντι, οὔτ' ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ». Καὶ κατὰ πόσον μὲν ἔδει οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος

χριστιανοὶ νὰ συνεργασθῶσι μετὰ τῶν ὀθωμανῶν, τοῦτο μόνον παρατηροῦμεν, ὅτι, ὡς προερρήθη, ὁ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ὀθωμανῶν τρόπος ἐνεργείας κατὰ τοῦ Φωτιάδου, ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ κατ' αὐτοῦ τηλεγραφίῳ ἀπαντᾷ. Κατὰ πόσον δ' ἐνέχει τοῦτο τὸ ἐξευτελιστικόν, παραπέμπομεν εἰς τὸ κείμενον αὐτοῦ τὸν ἀναγνώστην. Τὸ δ' ἄστοχον τῆς ἀποδόσεως ὅλης τῆς ἐκρύβου καταστάσεως τοῦ τόπου εἰς τὴν κακὴν τοῦ Φωτιάδου διοίκησιν, διὰ τῆς ἐπισήμου ἀναγνωρίσεως τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἀνακτος ὑπὲρ τῆς Κρήτης διαθέσεων καὶ τῆς παντελοῦς σιγῆς περὶ ἐκκερμῶν ζητημάτων, δὲν χρήζει λόγων πολλῶν ὅπως καταδειχθῆ. Ἡ ἐν τῷ τηλεγραφίῳ ὅμως τούτῳ ἀοριστία ὅσον ἀφορᾷ τὸ θρήσκευμα τοῦ ἀντικαταστάτου διοικητοῦ, προὐκάλεσε τὰ ἐξῆς τηλεγραφήματα.

Ἡράκλειον τῆ 27 Δεκεμβρίου 1883.

» **Τῆ Α. Μ. τῷ Σουλτάνῳ Ἀβδοῦλ Χαμητ Χάν.**

» *Κωνσταντινούπολι.*

» Οἱ ὑπογεγραμμένοι νόμιμοι ἀντιπρόσωποι τοῦ τόπου διερ-
» μνηνεύοντες τὸ δημόσιον φρόνημα διαμαρτυρούμεθα κατὰ τοῦ
» τῆ Ἑμετέρας Μεγαλειότητι ἀπευθυνθέντος τηλεγραφήματος
» ὑπὸ τινῶν τῶν συμπολιτῶν μας, ἀπαιτούντων διορισθῆναι γε-
» νικὴν διοικητὴν οἰονδήποτε, ἰκετεύομεν δ' Ἑμετέραν Μεγα-
» λειότητα εὐαρεστηθῆναι διορίσαι ὡς τάχιστα χριστιανὸν ὀρ-
» θόδοξον γενικὴν διοικητὴν, φέροντα μεθ' ἑαυτοῦ τὴν λύσιν
» τοῦ βακουφικοῦ ζητήματος καὶ τῶν λοιπῶν ὑπὸ τῆς Γενικῆς
» Συνελεύσεως ὑποβληθέντων αἰτημάτων πρὸς εὐημερίαν τοῦ
» τόπου, ἧτις εἶνε ἡ εὐδαιμονία τῆς Ἑμετέρας Μεγαλειότη-
» τος».

[Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ τῶν πληρεξουσίων, ἐφόρων, δημογερόντων, δημο-
τικῶν συμβούλων, δικαστῶν καὶ διοικητικῶν συμβούλων τοῦ τμήματος Ἡρα-
κλείου].

» Κανία τῆ 23 Ἰανουαρίου 1884.

» Πρὸς τὴν **Α.Μ. τὸν Σουλτάνον Ἀπιούλ Χαμήτ,**
» *Κωνσταντινούπολι.*

» Ἐρμηνεύοντες φρονήματα λαοῦ οἱ νόμιμοι ἀντιπρόσωποι
» δηλοῦμεν ὅτι τηλεγραφήματα κατὰ Ἰωάννου Φωτιάδου δὲν
» εἶνε ἀπόρροια φρονήματος λαοῦ, ὄντινα μικρὸν ἐνδιαφέρει
» πρόσωπον μέλλοντος διοικητοῦ Κρήτης, προσδεκῶντα ἀνη-
» σύχως καὶ ἐνδιαφερόντως ταχεῖαν καὶ κατὰ τὰς ἀποφάσεις
» τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως λύσιν ἐκκρεμῶν ζητημάτων Κρή-
» τας, γνωστῶν Ἑμετέρᾳ Μεγαλειότητι, ὧν ἄνευ ἀδυνατεῖ
» εὐημερῆσαι.

» Λαὸς γιγνώσκων ὅτι εὐθύναι πράξεων διοικητοῦ ἀντανα-
» κλῶσι διορίζοντι, ἀπεκδέχεται μόνον ὀρθόδοξον χριστιανὸν
» διοικητὴν, ὄντινα Ἑμετέρα Μεγαλειότης ἐγκρίνη.

[Ἐπονται αἱ ὑπογραφαὶ 14 δημάρχων καὶ 6 πληρεξουσίων].

» Ὡστε τὸ οὐχὶ πατριωτικὸν διάβημα τῶν, ἐν μὲν ταῖς ἀν-
» ταποκρίσεσιν ἐνίων ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ἐφημερίδων καλουμένων
» ἐθνικῶν, ἐνταῦθα δ' ἀπονενομημένων σφοδρῶς ὑπὸ τῶν γνησίων
» ἀντιπροσώπων τοῦ χριστιανικοῦ κρητικοῦ λαοῦ ἐπατάχθη, καὶ
» δικαίως, διότι τὴν, ἔστω καὶ πόρρωθεν ἐνέργειαν πρὸς διορι-
» σμὸν ὀθωμανοῦ διοικητοῦ οὐδὲν ἤττον ἢ ὡς ἐγκλημα ἐσχάτης
» προδοσίας ὁ κρητικὸς λαὸς ἐχαρακτήρισεν.

» Ὁ δὲ λόγος, δι' ὃν οἱ ρηθέντες τρεῖς κύριοι προκρίνουσι τὸν
» ἐν τῇ νήσῳ διορισμὸν ὀθωμανοῦ διοικητοῦ, ὡς ἀναφανδὸν δια-
» κηρύττουσιν, εἶνε ὅτι μέσον τοῦ ἡγέτου τῶν Χαμήτ βέη καὶ
» τῆς περὶ αὐτὸν ομάδος τῶν βέηδων ὀθωμανῶν θὰ ἐπιδρῶσιν
» ἐπὶ τοῦ τυχόν διορισθησομένου ὀθωμανοῦ διοικητοῦ πρὸς ἀ-
» μοιβαίαν διανομὴν τῶν λαφύρων τῆς ἐξουσίας. Ἡ φορὰ τοῦ
» λόγου μᾶς κάμνει αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἢ ἀναμνησθῶμεν τοὺς
» δε τοὺς λόγους, οὓς ὁ κ. Μιτσοτάκης πομπωδῶς ἐξήκόντισε

κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 12 Μαΐου 1882 τῆς IB'. Συνόδου τῆς Συνελεύσεως κατὰ τοῦ καὶ τότε καὶ νῦν συνεργάτου του Χασάν ἐφένδη Καούρη « Ἐνθυμούμαι πολὺ καλὰ, ὅτι ἐνόσφ οἱ » χριστιανοὶ ἐζήτουν τὴν βελτίωσιν τοῦ τόπου, πάντοτε οἱ ὀ- » θωμανοὶ ἀνθίσταντο, καὶ ὅμως ἔγεινε. Καὶ ἐνθυμεῖσθαι πολὺ » καλὰ Χασάν ἐφένδη, ὅτι εἰς τὰς Συνελεύσεις τοῦ 1876 καὶ » 1877 εἴμεθα συνάδελφοι καὶ μᾶς ἐλέγατε, ἐὰν θέλετε ζητή- » ματα πάρετε πύργους νὰ ὑπάγητε εἰς τὰ ἐλαιοτροβεῖα νὰ ζη- » τήσητε νὰ τὰ πάρετε». Τοιοῦτοι καὶ παχύτεροι ἔτι λόγοι ἐ- » λέγοντο καὶ λέγονται, ὑπὸ τοιοῦτον δὲ πνεῦμα γράφονται αἱ ἐκ Χανίων ἀνταποκρίσεις τῶν ἐλληνικῶν ἐφημερίδων παρὰ τῶν ἤκιστα τούτων πατριωτῶν, τὸ μὲν, ὅπως, ἐκ τούτων διαβου- κολῆται ὁ ἔξω κόσμος, ὅτι αὐτοὶ εἰσὶν ἐν Κρήτῃ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, (τοῦτο δὲ τοῖς συμφέρει νὰ φρονῆται διὰ μέλλοντας χρηματολογικοὺς λόγους) τὸ δ' ὅπως ρίπτεται στάκη εἰς τὰ ὄμματα τῶν Κρητῶν, ἵνα μὴ διακρίνωσι τὰ καταχθόνια σχέ- διὰ τῶν· ἀλλὰ παρῆλθεν ἢ ἐκ τῆς ἀπάτης σκιά, ἐλθόντος τοῦ τῆς ἀληθείας φωτός, καὶ οἱ κύριοι οὗτοι κατέπεσαν ὑπὸ τὸν πέλεκυν τῆς κοινῆς γνώμης.

Ἰ Τί δὲ ν' ἀπαντήσωμεν τῷ μοχθηρῷ τῆς Παλιγγεσεῖας ἀνταποκριτῇ, διὰ τὸν μῦθον, ὃν ἐπλασσεν ἢ φαντασία του ἐξ ἀπλῆς προτάσεως, γενομένης ἐκ μέρους ἐνὸς προσώπου περὶ μικοῦ τηλεγραφήματος τὴν πρωΐαν τῆς 15 παρελθόντος Ἰα- νουαρίου, τῷ Χριστιανῷ βουλευτῇ Χανίων, καὶ τῆς συνεπειᾶ ταύτης μετὰ συνεννόησιν ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως τὴν μεσημ- βρῖαν τῆς ἐπιούσης; Οὐδὲν ἄλλο ἢ ὅτι ὁ ἐπιστέλλων κ. Σταυ- ρούδης ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ χαρρακτῆρος κρίνων τοὺς ἀντιπά- λους του, διαβολῆς χάριν ἀποδίδει αὐτοῖς ἰδιότητας, ἃς αὐτὸς ὑπὲρ πάντα ἄλλον κέκτηται εἰς τὸν ὑπακτον βαθμὸν. Ἀπόδει- ξις δὲ τούτου πρόχειρος ἔστω τὸ περιστατικόν, ὅτι οὗτος ὑπού- λως μετέδωκε τοῖς ὀθωμανοῖς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ περὶ βακουφι- κοῦ ζητήματος εἰς ἀλλεπάλληλα τῆς Πατρίδος φύλλα κατα- χωρισθεῖσα ἀξιόλογος πραγματεία, ὡς καὶ τὰ κατόπιν ἐν

ταύτη δημοσιευθέντα καὶ γενικὰ τοῦ τόπου συμφέροντα πραγ-
ματευθέντα ἄρθρα ἀπέρρευσαν ἐκ τοῦ καλάμου τοῦ γενικοῦ
γραμματέως τῆς διοικήσεως κ. Σταυράκη. Ἡ ἀνγκοίνωσις
δ' αὕτη ἢ τόσῳ τὸν τελευταῖον κύριον τιμῶσα ἐγένετο ὅπως
ἐξεγερθῆ κατ' αὐτοῦ τὸ ὀθωμανικὸν στοιχεῖον, δυναθῆ δ' οὕτω
διὰ τούτου νὰ ὑποστηριχθῆ εἰς τὴν γενικὴν τῆς διοικήσεως
γραμματεῖαν, ἀφ' οὗ οἱ πολλοὶ τῶν χριστιανῶν περὶ οὐδενὸς
τὸν ἀνίκανον τοῦτον συμβολαιογραφίσκον λογιζονται, διότι
καὶ περὶ τῆς οὐχὶ ἀνεπιλήπτου αὐτοῦ πολιτείας κατὰ τὴν ἐπα-
νάστασιν τοῦ 1866 - 69 εἰσὶ πεπεισμένοι⁽¹⁾, καὶ περὶ τοῦ ὅτι
αὐτὸς ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τῆς τσοαῦτα κακὰ εἰς τὸν τόπον ἐ-
πενεγκούσης ἀποσπάσεως τῶν Σφρακκιωτῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν
Κρητῶν κατὰ τὰ 1878, οἱ ἴδιοι ἀντελήφθησαν ὡς ὑπόδειγμα
δὲ τῆς πτυχιούχου ἀκρισίας τοῦ ἀποφοίτου τούτου τῆς ἀλλη-
λοδιδασκατικῆς σχολῆς κεῖνται τὰδε τὰ πρακτικὰ τῆς κατὰ τὴν
λέ. συνεδρίαν τῆς 18 Φεβρουαρίου 1879 τῆς I' Συνόδου τῆς
Γενικῆς Συνελεύσεως :

» Σταυρούδης. Ὅφειλομεν νὰ προβῶμεν πλέον εἰς τὴν ὀρι-
» στικὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, χάριν τῆς διαρκοῦς ἡσυχίας
» τοῦ τόπου. Εἰς τὰ 54 οἱ Κρητῆς δὲν ἐπαναστάτησαν μ' ὅλας
» τὰς γενομένας ἐξῶθεν ἐνεργείας, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰ ὑπὲρ
» τῶν χρεῶν μέτρα τοῦ Βαμῆκ - πασσᾶ.

» Ἀσκούτσης. Ὡστε συμφωνεῖτε κύριε Σταυρούδη μετὰ τοῦ
» Δερβίς ἐφέντη, ὅτι πηγὴ τῶν ἐπαναστάσεων εἶνε τὰ χρέη ;
» Σὺς συγχάριζω.

» Μιχελιδάκης. Ἄλλὰ τότε ἔπρεπε νὰ ἐπαναστατοῦν καὶ οἱ
» Τοῦρκοι ».

Ταῦτα, νομίζομεν, ἀρκοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅπως πεί-
σωσι τοὺς Ἕλληνας ἐκείνους δημοσιογράφους, οἵτινες ἀνεξε-

(1). Ὅρα καὶ Στυλιανοῦ Παπαδάκη, τότε καὶ νῦν πληρεξουσίου Μερμη-
βέλλου ἀπομνημονεύματα τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ἐτῶν 1866—69. (Ἀθήνησι,
τύποις Ῥαδικάνθου; 1870).

τάστως δέχονται εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων των ἀνταποκρίσεις ἐκ Κρήτης, σκοπούσας κυρίως οὐχὶ τὴν πιστὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἐν τῇ νήσῳ συμβαινόντων, ἀλλὰ τὴν διαβολὴν καὶ καπηλικὴν ὕβριν τοῦ μὲν κατὰ τοῦ δὲ Χριστιανοῦ, ὅτι δι' αὐτῶν οὐ μόνον οὐδὲ τὸ παράπαν προσπορίζεται ὄφελος τῇ ἡρωϊκῇ ταύτῃ νήσῳ, ἀλλὰ καὶ μεγάλη προσγίγνεται αὐτῇ ζημία, ὡς οὕτως ὑποθαλαπομένης τῆς προϊούσης ἤδη ἐν τῷ τόπῳ ἐξάψεως τῶν κομματικῶν παθῶν, οὐχὶ βεβαίως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς φιλοτάτης πατρίδος.

Περαίοντες ἤδη τὴν ἐκ τῆς ρύμης τοῦ λόγου αὐτομάτως παραταθεῖσαν ταύτην ἡμῶν ἀνταπόκρισιν, φρονοῦμεν ὅτι, μετὰ τὰ ρηθέντα, προσφεύστατα δυνάμεθα ν' ἀποτεινῶμεν τοῖς ὑβρισταῖς τῶν ἀληθῶς πατριωτῶν τῆς Κρήτης τὴν περιλάλητον τοῦ Θιέρσου πρὸς τὸν Ῥουὲ ἀποστροφὴν: «Δὲν ὑπολείπονται πλέον σφάλματα νὰ διαπράξῃτε».

ΛΥΓΚΡΕΥΣ.

